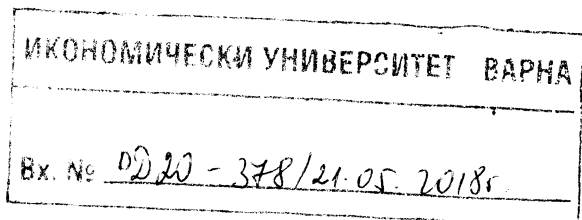

ДО

НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ПУБЛИЧНА ЗАЩИТА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА
ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И
НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“ ПО
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.8 –
ИКОНОМИКА, ДОКТОРСКА ПРОГРАМА
„СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ, КОНТРОЛ И
АНАЛИЗ НА СТОПАНСКАТА ДЕЙНОСТ“

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен "Доктор" по професионално направление 3.8. – Икономика, докторска програма "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност"

Автор: АТАНАС ЦВЯТКОВ АТАНАСОВ

Тема на дисертационния труд: "ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНИ АСПЕКТИ НА ТЪРГОВСКАТА РЕПУТАЦИЯ"

Рецензент: доц. д-р Слави Димитров Генов

Адрес: гр. Варна, ул. "Гаврил Кръстевич" 17, ет. 3, ап. 6,

Тел.: (052) 608 692 GSM: 0888 340 088

Рецензията е разработена в съответствие с възприетата практика за изготвяне на рецензии за придобиване на образователната и научна степен "Доктор", Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна, Указанията за примерна структура за формата и съдържанието на рецензия, написана

от член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен "Доктор" и Заповед № РД 06-985 от 18.04.2018 г. на Ректора на ИУ-Варна и решение на Научното жури от първото заседание, проведено на 26.04.2018 год.

Кратка професионална биография на докторанта

Докторантът завършва средното си образование в гр. Търговище в ПГИИ „Джон Атанасов“ по специалност „Икономика, управление и финанси на търговията“ като икономист-счетоводител. Обучението си продължава в ИУ –Варна през периода 1998-2002 (бакалавърска степен) и през периода 2002-2003 (магистърска степен). След завършване на висшето си образование, работи като счетоводител и главен счетоводител в различни стопански предприятия.

От 2007 година е назначен като асистент в ИУ-Варна където работи и до момента.

Докторантът е преподавал в

- ОКС „Бакалавър“:

„Теория на счетоводството“;

„Финансово счетоводство“;

„Финансово счетоводство – I и II част“;

„Теория на управлението“;

„Introduction to Accounting” Bachelor program, Varna University of management.

- ОКС „Магистър“:

„МСС/МСФО“.

В процеса на работата като преподавател Атанас Атанасов е преминал редица обучения, за което има издадени свидетелства и сертификати. Той е член на Съюза на учените в България – клон Варна.

Докторантът е зачислен в докторантура съгл. Заповед № 17-465/04.03.2003 г., а съгл. Заповед № РД-17-64809,03,2007 г. е удължен срока на докторантурата с шест месеца.

Със Заповед РД 17-1889/29.06.2016 г. е утвърдена промяна в темата на дисертационния труд, както и научния ръководител на докторанта.

Докторантът е положил успешно всички изпити от индивидуалния си докторантски план.

Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в обем от 278 страници и е структуриран, както следва: увод - 9 стр., три глави изложение - 241 стр. (глава първа - 85 стр., глава втора - 76 стр., глава трета - 80 стр.), заключение - 6 стр., списък на използваната литература - 11 стр. и приложения - 7 стр. Дисертацията съдържа 31 фигури, 21 таблици и 5 приложения. Списъкът на литературните източници се състои от 264 източника на български и чужди езици.

Целта на изследването в дисертационния труд, формулирана от автора е: „да се извърши критичен преглед на теоретичните аспекти на търговската репутация и развитието на нормативното и регламентиране, както и да се разкрият съществени проблеми при признаването, оценяването и оповестяването на търговската репутация във финансовите отчети на българските публични предприятия, участващи във формирането на борсовия индекс BGBX 40 и на тази основа да се изведат насоки за подобряване на отчитането, представянето и оповестяването и.“

Основна теза на докторанта е, че „в основата на репутацията стоят определен комплекс от нематериални преимущества, които са характерни за даден бизнес или които биха могли да произтекат като следствие от проявата на синергичния ефект с други активи след осъществена бизнескомбинация.“

Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертацията е научно произведение със систематична логика на изграждане и оригинални авторови идеи за същността на търговската репутация като икономическа и отчетна категория.

В увода се представя актуалността на проблематиката, която е с особена важност за нашата теория и практика. Описани са изчерпателно научната цел, предмета и обхвата на изследването, изследователската теза, хипотезите на изследването и основните задачи. В обхвата на изследването са включени български публични предприятия, които участват в индекс BGBX 40 на Българската фондова борса към 31.12.2016 г.

Изследването е за периода от 2012 до 2016 г. и обхваща първите двадесет предприятия, избрани според тяхната пазарна капитализация.

Съвсем изчерпателно и коректно са посочени приетите от докторанта ограничения в обхвата на изследването.

Глава първа е посветена на теоретико-методическите проблеми, свързани с третирането на репутацията. Анализират се изследванията на чуждестранни и български автори за същността на репутацията и развитието в исторически план на концепцията за нея. В точка трета е направен анализ на счетоводните регламентации като разбиране на американската и европейската счетоводна система, както и в България.

Във втора глава са разгледани проблемите, свързани с признаването, оценката и оповестяването на репутацията. Анализирани са елементите, които следва да се вземат предвид при оценката на репутацията при първоначално признаване. Извършен е подробен преглед на нормативната уредба, свързана с тестването на репутацията за обезценка, породено от виждането за нейната неамортизируемост, както и в случаите, когато се третира като амортизируем актив с ограничен във времето полезен живот. Анализират се постановките на МСС/МСФО, US GAAP, НСС, МСФО за МСП и др. Направен е критичен анализ на постановките за обезценка на репутацията и в резултат на представените мнения и изследвания авторът прави заключение „че съществуващият модел за обезценка, който изисква тестване на репутацията чрез сравняването на балансовата стойност с възстановимата стойност на ниво ЕГПП, може да доведе до противоречие“ и че „непризнатите своевременно загуби от обезценки могат да доведат до изкривяване на финансовата информация....“.

Анализирани са изискванията за оповестяване в приложимите счетоводни стандарти, както и за количествено определяне на нивото на оповестяване (индекс на оповестяване).

В глава трета на дисертационния труд са представени резултатите от проведеното емпирично изследване и са направени препоръки за подобряване на оповестяването на репутацията във финансовите отчети на предприятията. Представени са обхвата и ограниченията на изследването, методика на изследването, профилът на изследваните предприятия. На практика тази част от изложението се явява логическо продължение на предходните две глави на дисертацията. Анализът и обосноваването на констатации на

базата на данните от финансовите отчети на изследваните предприятия относно състоянието и значението на оповестяването на репутацията имат приносен характер. Въз основа на резултатите от изчисленията на представения в глава 2, т. 2 Индекс на оповестяване, авторът разпределя предприятията в три групи:

- предприятия с ниско ниво на оповестяване (стойности на индекса от 0,00 до 0,33)
- предприятия със средно ниво на оповестяване (стойности на индекса от 0,34 до 0,66)
- предприятия с високо ниво на оповестяване (стойности на индекса от 0,67 до 1,00)

В дисертационния труд докторантът поставя и анализира задълбочено широк кръг от проблеми, свързани с признаването, оценката при първоначалното признаване, последващата оценка, подходите за счетоводно отчитане и др., свързани с търговската репутация. Той прави задълбочено изследване на авторови мнения и на нормативната регламентация, и осъществява конкретни проучвания, подкрепени с примери и емпиричен материал. Прави впечатление, че изводите, препоръките и заключенията са солидно аргументирани. Изводите и становището на автора се базират върху богат литературен материал и коректното прилагане на нормативната уредба. В резултат от изследването се достига до изводи и препоръки с характер на научни приноси, които имат безспорно значение и са полезни и важни за счетоводната теория и практика. Изложението е логически издържано, като е постигната добра обвързаност между различните части на дисертацията. Анализът на резултатите от изследването потвърждават формулираните от автора хипотези в увода на дисертацията.

Научни и научно-приложни приноси

Дисертацията показва, че авторът познава много добре специализираната литература и проблемите, свързани с третирането на репутацията като обект на счетоводството.

Приносните моменти в дисертацията могат да се групират по следния начин:

- Изследвани са мненията на чуждестранни и български автори, като са изведени основни постановки за същността на репутацията, и това е дало възможност да се даде собствена дефиниция на понятието „репутация“;
- Въз основа на прегледа на вижданията на различни автори и на нормативните постановки по отношение на репутацията е направен

- анализ на развитието на концепцията за репутация и са обособени пет етапа в нейното развитието;
- Извършен е преглед и обобщение на прилаганите подходи за признаване и последваща оценка на репутацията в исторически план;
 - Предложена е класификация на факторите за обезценка на репутацията по МСС/МСФО. С инструментариума на SWOT - анализа е изследван подходът за последващо отчитане на репутацията според МСС/МСФО, като са формулирани изводи с конкретна практическа приложимост;
 - Анализирани са проблемите и са набелязани тенденциите при оценяването на репутацията като обект на счетоводството;
 - Разработен е индекс на оповестяване по отношение на репутацията. Той е използван в хода на практическото изследване, като резултатите от него дават възможност да се формулират обосновани и солидно аргументирани изводи и препоръки относно оповестяваната информация за репутацията;
 - На базата на конкретните проучвания на оповестяването информацията за репутацията във финансовите отчети на изследваните публични предприятия, са формулирани конкретни предложения за оптимизиране на обхвата на оповестяванията. Разработени са примерни модели за оповестяване, с цел подобряване на качествените характеристики и информационната стойност на оповестената информация, за потребителите на финансовите отчети.

Публикации

По дисертацията авторът има публикувани четири самостоятелни статии в индексирани списания и три самостоятелни доклада от научни конференции. Публикациите са свързани с темата на дисертацията и отразяват основни моменти от нея. Това показва, че част от дисертацията е станала достояние на широк кръг читатели и специалисти в областта на счетоводството.

Авторефератът отразява коректно основните моменти от съдържанието на дисертационния труд. Не са налице несъответствия и противоречия с текстове, изводи и заключения в дисертацията.

Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам съществени бележки по дисертацията, които по някакъв начин да омаловажават постиженията на докторанта.

Към докторанта имам следния въпрос:

Какви са предимствата и недостатъците на подходите, свързани с оценката и отчитането на репутацията, залегнали в настоящите - НСС и МСС/МСФО?

Заключение

Дисертационният труд представлява научно произведение с оригинални авторови идеи, конкретни практически изводи и предложения. Посочените в настоящата рецензия приносни моменти и постижения дават основание да се направи извода, че докторантът е с отлична теоретична подготовка. Той демонстрира възможности да осъществяване на самостоятелно научно изследване на базата на изучаването на съществуващата практика и нейния критичен анализ. Докторантът показва способност да предлага усъвършенстване на нормативните решения и на практиката. На основание на посоченото си позволявам да препоръчам на Научното жури да присъди на АТАНАС ЦВЯТКОВ АТАНАСОВ образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. – Икономика, докторска програма "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност".

Гр.Варна
19.05.2018 г.

Рецензент:
доц. д-р Сл. Генев

РЕЦЕНЗИЯ

Вх. № РД 20 - 352 / 16.05.2018г.

От проф. д-р Васил Николов Янков, Бургаски свободен университет, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, при Икономически университет, гр. Варна.

Тема на дисертационния труд: ”Финансово-счетоводни аспекти на търговската репутация“.

Автор на дисертационния труд: Атанас Цвятков Атанасов, докторант в редовна докторантура към катедра „Счетоводна отчетност“ на Икономически университет - Варна по докторска програма - Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност.

Основание за написване на рецензията: член на Научното жури по процедура за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, съгласно Заповед № РД-06-985 от 18.04.2018 год. на Ректора на Икономически университет – Варна и решение на Научното жури от първото заседание, проведено на 26.04.2018 год.

Научен ръководител: доц. д-р Светлозар Димитров Стефанов.

1. Кратка информация за кандидата в конкурса

Атанас Цвятков Атанасов се е обучавал в редовна докторантура по научната специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“ към катедра „Счетоводна отчетност“ на Икономически университет – Варна, съгласно Заповед № РД-17-465 от 04.03.2003 год., впоследствие, съгласно решение на Факултетния съвет на Финансово-счетоводния факултет от 23.02.2007 год. и Заповед на ректора № РД-17-648 от 09.03.2017 год. удължен срок с 6 месеца, и отчислен с право на защита със Заповед № РД-17-2974 от 02.11.2017 год. Дисертантът има придобита магистърска степен в Икономически университет, гр. Варна, по специалност „Счетоводство и контрол“ (2002-2003 г.)

Заемал е различни позиции – счетоводител и главен счетоводител. От 2007 год. до момента работи в Икономически университет, Варна.

Видно от представените материали по конкурса през периода на обучението дисертантът е изпълнил предвидените в индивидуалния план докторантски задачи. Положени са успешно всички задължителни изпити по докторантския минимум.

Представеният дисертационен труд е обсъден на заседание на катедрения съвет на катедра „Счетоводна отчетност“ при ИУ - Варна, на което единодушно е гласувано решение да бъде открита процедура по защита на дисертационния труд (Протокол № 7 от 28.03.2018 год.)

От представените справки по защитата на дисертационния труд е видно, че Атанас Атанасов е водил занятия по различни учебни дисциплини като: Теория на счетоводството, Финансово счетоводство, Теория на управлението и други. Завършил е различни курсове: Дидактика на висшето образование, към ЦПО при ИУ-Варна, Мултимедийни презентации и работа със софтуер за интерактивни дъски, с придобит

за това сертификат, Курс за работа с платформата за дистанционно обучение MOODLE на ИУ-Варна, също с придобит сертификат и др. Член е на комисии при подготовката и провеждането на държавни изпити по Счетоводство и контрол. Академичен наставник е на студенти от специалност Счетоводство и контрол при ИУ - Варна. Член е на съюза на учените в РБ – клон Варна. Владее писмено и говоримо английски език и руски език.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Уважаеми членове на Научното жури,

Представеният за публична защита дисертационен труд на тема *“Финансово-счетоводни аспекти на търговската репутация”* е посветен на актуален за теорията и практиката проблем. Състои се от 278 страници и съдържа: увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и приложения, свързани с темата. В текста на разработката има 21 таблици и 31 фигури. Приятно впечатление прави списъкът с използвана литература, общо 264 източника на български и чужди автори, свързана с теоретичните и практическите изследвания на избрания проблем, в т.ч. 12 интернет заглавия. Безспорно, използваният голям брой източници по написването на дисертационния труд показва и високата степен на информираност на дисертанта, познаването на специализираната литература по изследвания проблем. В текста литературните източници са използвани коректно. В техническо отношение дисертационният труд и съпътстващите го по защитата материали са оформени много добре.

Определено, разглежданата в дисертационния труд проблематика е с висока теоретична стойност, потвърдена с направен задълбочен обзор на голям брой постановки, свързани със същността на репутацията. Темата има висока практическа приложимост по отношение на признаването, оценяването и представянето на репутацията във финансовите отчети на публичните предприятия у нас, потвърдена с резултати от извършено изследване за последващо оценяване на репутацията.

Разглеждан в своята цялост, дисертационният труд е задълбочено научно изследване в областта на счетоводното третиране на търговската репутация в български публични предприятия. Има ясно определена цел, обект и предмет, теза и методология на изследването. В хода на изпълнението на поставената цел дисертантът умело използва различни изследователски подходи и методи, отличава се с много добри интерпретации на получени резултати и аргументирани обобщения.

Основната цел на дисертационния труд е *„да се извърши критичен преглед (подчертаното мое В. Я.) на теоретичните аспекти на търговската репутация и развитието на нормативното ѝ регламентиране, както и да се разкрият съществени проблеми при признаването, оценяването и оповестяването на търговската репутация във финансовите отчети на българските публични предприятия, участващи при формирането на борсовия индекс VGBX 40 и на тази основа да се изведат насоки за подобряване на отчитането, представянето и оповестяването ѝ.“* Ясно и точно са посочени основните задачи, които следва да се решат за постигането на така определената научна цел. Направени са обобщаващи изводи, оценки и заключения, и на тази база са дадени конкретни предложения.

Обектът и предметът на изследването са представени общо, като обект на изследването е *търговската репутация*, а предмет на изследване са *„теоретичните и приложните аспекти на счетоводното третиране на търговската репутация и представянето ѝ във финансовите отчети на предприятията и в частност на изследваните български публични дружества“*.

Дисертантът е успял да дефинира и задълбочено да изследва докторската теза, *„че в основата на репутацията стоят определен комплекс от нематериални преимущества, които са характерни за даден бизнес или които биха могли да произтекат като следствие от проявата на синергичния ефект с други активи след осъществена бизнескомбинация“*.

Приетите *ограничения на изследването* в дисертационния труд се свързват с обстоятелството, че изследването се извършва само на база на публично достъпна информация, представена в годишните финансови отчети на предприятията, на друга такава, оповестена в интернет страниците на отделните предприятия и на интернет страниците на БФБ и на Търговския регистър на Агенцията по вписванията. Освен това, като ограничения на изследването са посочени и използваната нормативна уредба на репутацията – МСС и МСФО като приложима счетоводна база към 30.06.2017 год. за изследваните предприятия.

Според мен ясно формулираната цел на изследването, точното определяне на обекта и предмета на изследването и на основната изследователска теза говорят за компетентно научно ръководство на дисертанта.

Представеният автореферат на дисертацията е подготвен в пълно съответствие с изискванията. Публикациите, посочени в списъка, са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Езикът и стилът на изложението на дисертацията са на добро равнище.

3. Оценка на научните и приложните резултати

В съдържателно отношение в *увода* дисертантът сполучливо обосновава актуалността на проблема, изяснява целите и задачите, обхвата, предмета и обекта, изследователската теза и хипотезите, които впоследствие по убедителен начин доказва. Коректно и умело са формулирани възприетите ограничения по отношение на извършеното изследване.

В *глава първа*, която е теоретична, се изследват въпросите на икономическата същност на репутацията и в частност акцентът е поставен върху три основни групи въпроси: *първо*, относно икономическата същност на репутацията, *второ*, развитието на концепцията за репутацията в исторически аспект и *трето*, счетоводното регламентиране на репутацията. Определено, изложението в тази част на дисертационния труд е с теоретико-методологическо значение за изследването и представя автора като научен работник със способности да обобщава и аргументира свои виждания по изследвания проблем – счетоводно третиране на търговската репутация, признаване, оценяване и оповестяване на репутацията във финансовите отчети на предприятията. Тук дисертантът показва добро познаване на специализираната литература, свързана с репутацията, а също и умения за представяне на различни виждания. Направен е задълбочен и прецизен преглед на редица

академични изследвания, при това последователно на чуждестранни и на български изследователи по отношение на репутацията. Значение за изложението в следващите две глави от дисертацията имат направените изводи и констатации след всека отделна част. От съществено значение в случая са направените от дисертанта обобщения на изложените в глава първа виждания и подходи на чуждестранни автори за репутацията, а именно:

1. Репутацията като израз на очакваните бъдещи допълнителни печалби след бизнескомбинацията, които са резултат от наличието на неоценени счетоводно предимства.

2. Репутацията като разлика между глобалната пазарна стойност на едно предприятие и справедливата стойност на придобитите разграничими елементи като нетни активи.

3. Репутацията като сбор от компоненти, чиито стойности образуват нейната същност.

Вследствие на прилаганите подходи в хода на изследването на икономическата същност на репутацията дисертантът дефинира репутацията като *„нематериален актив, неотделим от бизнеса като цяло, представляващ различни нематериални фактори, допринасящи за капацитета на предприятието да реализира възвръщаемост, надвишаваща нормалната възвръщаемост от използваните активи, за които придобиващото предприятие е готово да плати сума над справедливата стойност на придобитите разграничими нетни активи“*.

Специално внимание е отделено на счетоводното третиране на репутацията чрез анализ на въпросите, свързани с нормативното регламентиране на репутацията в приложимите счетоводни стандарти. По-подробно е представен подходът в развитието на изискванията при признаването на репутацията в европейската и американската счетоводна система. (т. 3.1.) В хода на анализа на публикувания през 1944 год. стандарт в САЩ *„Отчитане на нематериални активи“* и на постановки на приложими до днес счетоводни стандарти дисертантът приема, че *„репутацията като счетоводна категория съответства на дефиницията за актив в пълния ѝ смисъл в духа на приложимите счетоводни стандарти“*. Като основание за това авторът посочва, че:

1. Репутацията е ресурс, който е контролиран от предприятието.

2. Репутацията е резултат от минало събитие, каквото представлява осъществената бизнескомбинация между придобиващия и придобитото предприятие.

3. От репутацията се очакват бъдещи икономически изгоди за предприятието. В края на глава първа дисертантът много точно отбелязва, че *„същинската репутация“* сама по себе си се очаква да доведе до възникването на бъдещите изгоди за предприятието, но независимо от това бъдещи икономически изгоди се очаква да бъдат реализирани от комбинацията на репутацията с други активи, като по този начин индиректно ще допринесат за бъдещи парични потоци“.

Глава втора е посветена на проблемите при оценяването и оповестяването на репутацията във финансовите отчети на предприятията, един изключително актуален въпрос с важно значение както за счетоводната теория, така и за счетоводната практика. В съответствие с наименованието на глава втора дисертантът разглежда проблемите в две основни точки: *първо*, проблеми при оценяването на репутацията като

специфичен обект на отчитането и *второ*, проблеми при оповестяването на репутацията във финансовите отчети на предприятията. С необходимата задълбоченост, аналитичност и аргументация се изясняват проблемите при първоначалното оценяване на репутацията в контекста на приложимите счетоводни стандарти и в частност на МСФО 3 *Бизнескомбинации*. (с. 96-97.) Като прилага системния подход при разглеждането на първоначалната стойност на репутацията, с необходимата коректност и задълбоченост, дисертантът акцентира върху три основни компонента, имащи отношение към правилното определяне на първоначалната оценка: а) *стойността на прехвърленото възнаграждение*; б) *признаването и първоначалното оценяване на неконтролираното участие в придобиването на предприятието*; в) *разпределянето на платената цена върху придобитите активи и условни задължения*. След това вниманието се насочва към въпросът за последващото оценяване на репутацията в предприятията. Направен е кратък обзор на съществуващата нормативна регламентация на последващото оценяване в различни счетоводни стандарти, като акцентът е поставен върху теста за обезценка на репутацията.

Базирайки се на различни автори виждания за обезценка на репутацията, се застъпва тезата, *„че разбирането на концепцията за обезценка на репутацията и последните промени, свързани с нейното регламентиране, следва да бъде подчинено на изясняването на факторите, които стоят в основата на концепцията за обезценка на репутацията“*. Именно на основата на задълбочен анализ на резултати от извършени изследвания за различни отчетни периоди на предприятия авторът извежда *фактори*, които имат определено значение за обезценката на репутацията, разделени в две групи, в зависимост от техния обхват и характеристиката им. (с.124) Анализирани са резултати от емпирично изследване по отношение на обезценката на репутацията.

Направеният критичен анализ на приложимите счетоводни стандарти в използването на обезценката като средство за манипулиране на финансовия резултат и изследването на проблемите и тенденциите при амортизирането на репутацията и тестването ѝ за обезценка, както и въпросите на оповестяване на репутацията във финансовите отчети на български публични предприятия, определено спомага за постигането на поставената основна цел на изследването.

В обобщение за глава втора ще отбележим, че идентифицирането на проблеми относно признаването, оценяването и оповестяването на репутацията във финансовите отчети на предприятията основателно се осъществява въз основа на задълбочен анализ, положителни и отрицателни страни, специфики и особености, аналитичен преглед и оценка на автори виждания и на резултати от извършени емпирични проучвания. Всичко това, според мене, дава основание да отбележим, че представеният за рецензиране дисертационен труд е с характер на значимо теоретико-приложно изследване.

В глава трета на дисертационния труд са представени основно резултатите от проведеното емпирично изследване, както и направените препоръки за подобряване отчитането и оповестяването на репутацията във финансовите отчети на предприятията. Представен е профилът на изследваните предприятия, мотивите при определяне обхвата на изследването и приложената методика на изследването. На практика тази част от изложението се явява логическо продължение на предходните две

глави на дисертацията. Обосноваването на базата на събраните данни от направено емпирично изследване относно състоянието и значението на репутацията във финансовите отчети на предприятията имат подчертан приносен характер. Анализираният резултат от изследването потвърждават формулираните в увода на дисертационния труд хипотези, че: а) в основата на репутацията стоят фактори, които имат предимно нематериален характер и б) че при първоначалното признаване на репутацията в резултат на бизнескомбинации българските публични предприятия не оповестяват достатъчно информация, свързана с определянето на факторите, които влияят върху оценката на отчетената репутация, платената цена на придобиване и единиците, генериращи парични потоци, към които се разпределя репутацията. Въз основа на резултатите от изчисленията на представения в глава 2, т. 2 *Индекс на оповестяване* по отношение на репутацията, дисертантът разпределя предприятията в три групи:

1. предприятия с ниско ниво на оповестяване
2. предприятия със средно ниво на оповестяване
3. предприятия с високо ниво на оповестяване.

Представеният *примерен модел* на оповестяване на репутацията се обосновава със следните аргументи:

1. Осигурява се информация относно всяка възникнала репутация при осъществяваните бизнескомбинации както по отношение на нейната стойност, така и по отношение на периода на възникването ѝ.

2. Осигурява се информация относно натрупаните изменения в стойността на репутацията по видове и по възрастова структура от момента на първоначалното ѝ признаване до датата на изготвяне на финансовия отчет.

3. Дава информация относно действията на ръководството на предприятието по отношение на отделните репутации, признати във времето, каквато информация на сегашния етап липсва.

4. Задължително оповестяване на информация за разпределянето на репутацията към ЕГПП, както и за параметрите и допусканията, които ръководството на предприятието е направило през текущия и предходния отчетен период във връзка с тестовете за обезценка на репутацията.

В **заключението** на дисертационния труд са представени в обобщен вид основни резултати и изводи от изследването, свързани с оценяването, отчитането и представянето на репутацията във финансовите отчети на българските публични предприятия.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Определено представеният за рецензиране дисертационен труд на докторант Атанас Атанасов съдържа резултати с характер на теоретични и приложно-аналитични постижения. Те са изведени въз основа на задълбочени и разнообразни изследвания, свързани с репутацията в публични предприятия. Счита се, че представените в труда приноси са дело на дисертанта, формулирани са достатъчно точно и ясно. Особено силно според мене би следвало да се оценят приносите на докторант Атанас Атанасов по отношение на научно-теоретичното обосноваване и дефинитивното анализиране на теоретичните постановки по отношение на същността на репутацията, извършеният

критичен анализ на нормативното регламентиране на репутацията и формулираните предложения за оповестяванията на репутацията във финансовите отчети на предприятията.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

В представената автобиография на дисертанта е записано, че общият брой публикации е 34, от които 14 статии, 15 доклади и участие в 5 учебни помагала. По темата на дисертационния труд авторът представя 7 публикации, като три от тях са доклади изнесени на международни научни конференции. Считам, че представените публикации, дисертационният труд и авторефератът върху него показват в достатъчна степен, че докторант Атанас Атанасов има необходимите теоретични знания в научната област на обявения конкурс и способности за извършване на самостоятелни научни изследвания.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Считам, че представеният за рецензиране дисертационен труд не съдържа слабости, които да омаловажат качествата му.

Към дисертанта може да се постави следния въпрос: Възниква ли репутация при сделка по покупко-продажба на контролен пакет акции/дялове при положение, че участващите в сделката дружества са под общ контрол?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Общото ми впечатление от представения дисертационен труд е определено **положително**. Разработен е със старание, компетентност и стремеж към обективност при анализа и оценката на изследвания проблем. По мое дълбоко убеждение представеният дисертационен труд представлява задълбочено изследване на теорията и практиката по отношение на същността, оценяването и оповестяването на репутацията в публичните предприятия в България. Постигнати са поставените в увода цели и задачи на изследването. Сполучливо са интерпретирани резултатите от проведеното емпирично изследване. В своята цялост дисертационният труд има качества на завършен изследователски труд, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, чл. 6, ал. 3, на чл. 27, ал. 1 от Правилника за неговото приложение и на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна. Всичко това ми дава основание да предложа на почитаемите членове на Научното жури, да **гласуват** за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. *Икономика*, научна специалност „*Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност*“, научна област „*Социални, стопански и правни науки*“ на **Атанас Цвятков Атанасов**. Като член на Научното жури аз с убеденост ще гласувам за това.

Бургас

14.05.2018 год.

С уважение:..

(проф. д-р Васил Янков)